

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

вул. 600-річчя, 21, м. Вінниця, 21021, тел. приймальні: +38 (0432) 50-89-30,
факс: +38 (0432) 50-87-78, E-mail: rector@donnu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02070803

«09» 12 2016 № 4/01-05/6.8.0
На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Парубію А. В.

Шановний Андрію Володимировичу!

Відповідаючи на депутатський запит від 18.11.2016 року № 11/10-1784 народного депутата Домбровського О.Г. щодо доцільності включення до переліку осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» вкладників кредитних спілок, яких не було поінформовано під розпис про непоширення на такі кошти (вклади) гарантій, передбачених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» можна зазначити наступне.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» цим нормативно-правовим актом встановлюються правові, фінансові та організаційні засади функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі - Фонд), порядок виплати Фондом відшкодування за вкладами, а також регулюються відносини між Фондом, банками, Національним банком України, визначаються повноваження та функції Фонду щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків. Учасниками Фонду згідно з ч. 1 ст. 17 вказаного Закону

виступають саме банки, участь яких є обов'язковою. Тобто дія Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» розповсюджується саме на вкладників банків, а не будь-яких інших фінансових установ.

Втім 15 листопада 2016 р. було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відшкодування фізичним особам через систему гарантування вкладів фізичних осіб шкоди, завданої зловживаннями у сфері банківських та інших фінансових послуг», яким було введено ряд змін та доповнень.

Зокрема, у разі виконання банком функцій повіреного, агента, іншого представника або посередника із залучення коштів фізичних осіб на користь третіх осіб (включаючи небанківські фінансові установи) банк зобов'язаний попередньо ознайомити у письмовій формі фізичних осіб про те, що такі кошти не є банківським вкладом фізичної особи, на який поширюються гарантії, встановлені Законом України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб" (ч. 5 ст. 55 Закону України «Про банки і банківську діяльність»). Крім того, фонд або уповноважена особа Фонду у разі недостатності майна банку звертається до пов'язаної з банком особи, дії або бездіяльність якої призвели до заподіяння кредиторам та/або банку шкоди, та/або пов'язаної з банком особи, яка внаслідок таких дій або бездіяльності прямо чи опосередковано отримала майнову вигоду, з вимогою про відшкодування шкоди, заподіяної банку. Фонд або уповноважена особа Фонду також має право заявити вимоги до небанківської фінансової установи, якою від фізичних осіб залучені як позики або вклади кошти, що згідно з цим Законом прирівнюються до вкладів» (ч. 5 ст. 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб »).

Крім цього також розділ X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» передбачає, що до вкладу прирівнюються кошти, які залучені від фізичної особи як позика або вклад до небанківської фінансової установи через банк, що виступив повіреним за відповідним договором і на день набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відшкодування фізичним особам через

систему гарантування вкладів фізичних осіб шкоди, завданої зловживаннями у сфері банківських та інших фінансових послуг» віднесений до категорії неплатоспроможних, якщо при цьому банком не було поінформовано фізичну особу під розпис про непоширення на такі кошти гарантій, передбачених цим Законом, а фізична особа, яка розмістила, надала такі кошти, прирівнюється до вкладника».

Таким чином, прийняті нововведення по суті розширили склад фізичних осіб, яким гарантується повернення вкладів, за певних умов:

по-перше, якщо банк або інша фінансова установа виконують функції повіреного, агента, іншого представника або посередника із залучення коштів фізичних осіб на користь третіх осіб;

по-друге, якщо кошти, які залучені від фізичної особи як позика або вклад до небанківської фінансової установи через банк, що виступив повіреним за відповідним договором, віднесений до категорії неплатоспроможних;

по-третє, якщо банком або іншою фінансовою установою не проінформовано фізичну особу під розпис про непоширення на такі кошти гарантій, передбачених цим Законом, а фізична особа, яка розмістила, надала такі кошти, прирівнюється до вкладника.

Тобто, як слідує із зазначеного, вкладником, якому гарантується повернення вкладу (якщо особу не було проінформовано під розпис про непоширення на такі кошти гарантій), може виступати фізична особа не тільки банку, але й будь-якої іншої небанківської фінансової установи. Частиною 1 ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання фінансових послуг» надається перелік установ, які відносяться до небанківських фінансових установ, серед яких зазначаються і кредитні спілки. Також ч. 2 ст. 1 Закону України «Про кредитні спілки» відносить кредитні спілки за своїм правовим статусом до фінансової установи, виключним видом діяльності якої є надання фінансових послуг.

Повертаючись до питання щодо доцільності включення до переліку осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» вкладників кредитних спілок, яких не було поінформовано під

розпис про непоширення на такі кошти (вклади) гарантій, передбачених цим Законом, можна висловити певні зауваження, зокрема:

1) якщо передбачити в Законі «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» серед осіб, яким гарантується повернення вкладів, вкладників тільки кредитних спілок наряду із вкладниками банків, тоді поза захистом залишаються вкладники інших фінансових установ (зокрема, ломбардів, лізингових компаній, довірчих товариств, страхових компаній, установ накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційних фондів і компаній та інших юридичних осіб, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг – ч. 1 ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг»);

2) якщо до вкладників треба прирівняти лише тих, хто вклав свої кошти через банк (або іншу небанківську фінансову установу) як повіреного, то менш захищеними будуть інші вкладники фінансових установ, що переказали кошти через банк транзитом, що призведе відразу до нерівності вкладників в своїх правах і в цій частині.

Головна проблема, яка виникає, для ошуканого вкладника — це несправедливість умов гарантування та черговості відшкодування коштів. Тому правильно було б під час запровадження таких нововведень комплексно підходити до цього питання, зокрема, що стосується джерел формування коштів Фонду, з якого будуть здійснюватися гарантовані виплати вкладникам (фізичним особам), що передбачається ст. 19 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»; встановлення осіб, яким гарантується відшкодування коштів за вкладом (ст. 26 Закону) та порядку проведення такого відшкодування (ст. 27 Закону).

Таким чином, вважаємо за недоцільне вказувати в Законі України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» окремо саме цю категорію вкладників – як вкладники кредитних спілок – оскільки це призведе до розв'язання однієї проблеми і виникнення іншої – а саме поза межами захисту в своїх правах залишаться вкладники інших небанківських фінансових установ. В даному випадку

необхідно або вказувати за переліком вкладників всіх небанківських фінансових установ або обмежуватися узагальнюючим терміном «вкладники інших небанківських фінансових установ» із посилання на конкретні нормативно-правові акти.

Ректор

Р.Ф. Гринюк

